

Lovforslag, som nu er under Forhandling, er altsaa et Overflud, en Indtægt og en meget kostbar Kapital. Det er derfor, at det har forekommet os meget betænkeligt at anvende dette Beløb til en Foranstaltning, som ikke medfører et større Udbytte, og det har navnlig i disse Tider været os umuligt at gaa med dertil, fordi vi derved affære os fra Muligheden af at indkomme de Krav, som stilles til os fra Landboernes Side. De Krav, der stilles derfra, ere jo dem, der findes paa Agravforeningens Program, og disse Krav angaa jo Støtte af Staten til en Mængde forskellige Formaal. Men at kræve Statens Støtte til alle disse Formaal er jo det samme som at kræve en Udgift fra Staten, men i det Tilfælde, at vi disponere over vor Driftskapital paa den Maade, der her forlanges i det fremlagte Lovforslag, saa vi intet tilbage, hvormed vi kunne muliggøre Landboreformer, og efter vor Formening er det den rette Maade at indkomme Landbrugets Krav paa at skabe Landbrugreformer og ikke at fordele rede Penge i saa smaa Summer, at de faktisk blive uden Betydning. Jeg maa endvidere gøre opmærksom paa, at vor finanstille Tilstand endda ikke er saa gunstig, som jeg her har anført, idet vi ere noget i Baghaanden med vore Udgifter paa Tillægsbevillingsloven. Der opføres jo stadig en Mængde Genbevillinger, og det er Summer, som løbe meget højt op.

Der er ganske i Almindelighed en Bemærkning at gøre med Hensyn til Tendensen i det Lovforslag, som her er fremlagt, og det er den, at det efter min Formening strider mod de økonomiske Principper, som i Øjeblikket eller for Tiden ere gældende, idet man nu for Tiden stræber efter at samle paa Storkapital, eftersom denne er den eneste, der kan bringe det store Udbytte. Det er derfor, vi have faaet vore Andelsmejerier, der muliggøre det for Bølsmanden at saa lige saa mange Dre over Topnoteringen for sit Smør, som Herremanden faar for sit. Det er ogsaa derfor, vi samle os sammen i Andelsforetagender, Aktieforetagender o. s. v. Staten er jo over for Borgerne paa en vis Maade som en stor Andelsforetning, hvor enhver Borger enhver Stattholder indfatter sin mindre Kapital i Form af sine Skatter, og navnlig er det Tilfældet med den Del af den sammenfattede Stat, som anvendes til Driftsudgifter. Nu forekommer det mig at være noget underligt, der ligner en Falliterklæring, at vi erklære, at vi have ingen Brug for den Kapital, som vi nu have faaet i vore Hænder til dermed at løse Samfundsopgaver,

som komme alle Borgerne til Nytte, og som ingen af dem enkeltvis kan udføre. Det forekommer mig underligt, om man vilde sige: Nu maa vi lade Pengene atter gaa tilbage i den enkelte Somme. Jeg tror, at de 10 eller 25 Kr., der saaledes gaa tilbage i den enkelte Stattholders Somme, vilde, hvis Staten administreres, som den bør administreres, ikke kunne bringe den Nytte for den enkelte Borger som i det Tilfælde, at de indgaa som en Del af en stor Kapital i Statens Hænder.

Bust: Det er kun et Par korte Bemærkninger til den ærede Ordfører, jeg skal tillade mig. Jeg takker den ærede Ordfører, fordi han har fundet det rigtige Udtryk for, hvad denne Lov er, nemlig, hvad jeg vil have slaaet fast, et Supplement til Finansloven. Men der er dog den praktiske Forskel mellem de Herrers Supplement og mit, at jeg er bange for, at vi saa aldrig deres Supplement at se, naar det først er gaaet op til Landstinget. Hvis vi derimod havde sat det paa Finansloven, havde vi faaet det at se igen; og jeg antager ogsaa, at vi havde faaet det at se i Fællesudvalget. Der var saaledes altid Anledning til at komme tilbage til det. Men naar de nu arbejder kraftigt oppe i Landstinget paa Finansloven, er jeg bange for, at vi ikke saa det at se mere, naar vi sende det op som særskilt Lovforslag. Det var den ene Bemærkning, at det var et Supplement til Finansloven, og derfor stillede jeg mit Forslag. Den anden Bemærkning angaar Rjøbenhavneriet. Det er sandelig ikke mig og mine Meningsfæller, som have ført dette Ord ind i Salen, lige saa lidt som det er os, der have ført det ud i Pressen. Da de Herrere begynder at give Ordet Rjøbenhavneriet Indpas her i Salen, tænkte jeg ved mig selv, at det skulde de ikke have gjort. Det er et tvæægget Sværd. Naar den ærede Ordfører nu siger til mig, at det er meget godt, naar Rjøbenhavnerne ville begynde at gøre noget for Landmændene, eftersom det ærede Medlem jo er Landmand, hvad jeg jo ogsaa er, skønt jeg, naar det kniber, ogsaa skal være Rjøbenhavner, og det er da ganske naturligt, at vi gøre noget. Men hvad er det, jeg har gjort? Jeg behøver ikke at henvise til, hvad jeg vil gøre, men til, hvad jeg har gjort. Jeg har tilladt mig ved denne Lovs Behandling at stille et Vædringsforslag, som giver Landbruget ungefær det samme, som det nu faar efter de Herrers Forslag. Mit Vædringsforslag Nr. 7 vil netop give Landbruget lige saa mange Penge paa nogle faa Hundredtusinder nær, som de Herrere